

Sygn. akt I KZ 61/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 8 grudnia 2022 r.

w sprawie **S. S.**

zażalenia obrońcy wnioskodawcy H. S.,

na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w [...],

z dnia 23 sierpnia 2022 r., sygn. akt Ko (Un) 5/22,

w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia,

**postanowił:**

1. **utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;**
2. **koszty postępowania zażaleniowego przejąć na rachunek Skarbu Państwa.**

### UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 sierpnia 2022 r., w sprawie Ko (Un) 5/22, Wojskowy Sąd Okręgowy w [...] na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1963) – *a contrario* – nie uwzględnił wniosku o stwierdzenie nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu [...] w W. z 31 stycznia 1949 r. wydanego w sprawie o sygn. akt SBw [...], mocą którego S. S. s. P., ur. [...] 1926 r., uznany został za winnego popełnienia przestępstwa z art. 170 k.k.W.P. oraz przestępstwa z art. 29 Dekretu z 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa i skazany na karę łączną 2 (dwóch) lat więzienia.

Od powyższego postanowienia zażalenie wniósł pełnomocnik wnioskodawcy H. S., który zarzucił:

„błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść, a polegający na bezpodstawnym przyjęciu, iż przypisane skazanemu w części archiwalnego orzeczenia przestępstwa polegające na działalności agitacyjnej przeciwko ustrojowi komunistycznemu w Polsce oraz przestępstwo z art. 170 k.k.W.P. nie jest związane z walką o niepodległy byt Państwa Polskiego,

a w konsekwencji,

niezastosowanie przez Sąd meriti art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. „o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” zwanej dalej także ustawą rehabilitacyjną lub lutową i nieuwzględnienia wniosku o stwierdzenie nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu [...] w W. z dnia 31 stycznia 1949 r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt Sr [...].”

Podnosząc powyższe, pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia poprzez stwierdzenie nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu [...] w W. z dnia 31 stycznia 1949 r. wydanego w sprawie S. S. o sygnaturze akt Sr [...].

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje.**

Zażalenie pełnomocnika wnioskodawcy okazało się niezasadne.

W pełni bowiem należy zgodzić się z argumentacją wskazaną w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że postępowanie dowodowe w przedmiotowej sprawie nie wykazało, by skazanie ojca wnioskodawcy - S. S. było represją karną za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nie zaś jedynie reakcją karną na popełnienie przez niego czynów z art. 170 kodeksu karnego Wojska Polskiego oraz art. 29 Dekretu z 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa. W istocie przestępstwom wszczęcia w dniu 29 listopada 1948 r. awantury w stanie nietrzeźwym z E. P. i J. B. powiązanymi z ówczesnymi władzami komunistycznymi, zranienia tego pierwszego w jej trakcie w lewe ramię, jak również ubliżania obu wymienionym wulgarnymi słowami i czynnego znieważania ich oraz publicznego

lżenia w dniu 19 listopada 1948 r. ustroju Państwa Polskiego nadano wówczas walor polityczny, a S. S. z pewnością był osobą o jednoznacznie ukształtowanej antysowieckiej postawie ideologicznej, która w okresie okupacji podczas II wojny światowej miała kontakty z ludźmi z Armii Krajowej z [...] i wspierała ich działania. Nie można nie doceniać wartości manifestowania oporu przeciwko wdrażaniu nieakceptowanych wzorców ustrojowych, gospodarczych czy religijnych. Rzecz jednak w tym, że art. 1 „ustawy lutowej” jednoznacznie wskazuje na potrzebę ustalenia, że czyn, który osobie represjonowanej został zarzucony lub przypisany, musi być związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności.

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd *meriti*, przyjmuje się, iż „działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” stanowią jedynie świadome i celowo podejmowane działania, zmierzające do odzyskania przez Polskę suwerenności, niezawisłości, samostanowienia. Nie jest więc tak, że każdy przejaw nieposłuszeństwa, czy nawet oporu wobec ówczesnej władzy lub wyrażona wobec niej krytyka jest wystarczającą przesłanką do zakwalifikowania takich zachowań jako stanowiących działalność niepodległościową (tak np. postanowienie z dnia 11 marca 2021 r., II KK 63/21, LEX nr 3245190). Nie każda zatem działalność polityczna lub opozycyjna może być uznana za działalność, o której mowa w art. 1 ust. 1 cyt. wyżej ustawy z dnia 23 lutego 1991 r.

Tymczasem analiza akt przedmiotowej sprawy nie dostarcza informacji o działalności niepodległościowej S. S. przed jego zatrzymaniem w 1948 r., za wyjątkiem tego, że miał kontakty z działaczami AK. Nie potwierdza tym bardziej, by jego zatrzymanie po „publicznym lżeniu ustroju państwa polskiego” było efektem tego rodzaju działalności. W przedmiotowej sprawie nie ustalono w jakich okolicznościach doszło do tego incydentu i co wówczas wnioskodawca powiedział. W postępowaniu dowodowym jedynie częściowo udało się odtworzyć akta w tej sprawie, a przesłuchanie syna wnioskodawcy, który miał 19 lat, gdy ojciec zginął tragicznie w wypadku samochodowym, nie wniosło wielu konkretnych informacji na temat działalności S. S.. To jednostkowe zdarzenie o charakterze polityczno-opozycyjnym, które zostało przez ówczesne władze komunistyczne

zakwalifikowane z art. 29 Dekretu z 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa, nie dowodzi prowadzenia przez S.S. działalności niepodległościowej. Tym bardziej przestępstwo o charakterze kryminalnym, popełnione w stanie nietrzeźwości, nie dowodzi tego rodzaju działalności tylko z tego powodu, że zostało wymierzone w działaczy komunistycznych.

Słusznie więc wskazuje Sąd Okręgowy, że nie wykazano związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wyroku przez b. Wojskowy Sąd [...] w W. a ewentualną działalnością niepodległościową S.S., stanowiącą w świetle postanowień ustawy lutowej warunek konieczny do zastosowania instytucji unieważnienia orzeczenia.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

I.n

ał